

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2017-06-26
Stockholm

Mål nr
M 5557-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-06-01 i mål nr M 2254-15, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Varbergs kommun

Ombud: Advokaterna Gustafsson, Arnbom & Hedberg HB

2. CJ

Ombud: Wistrand Advokatbyrå

MOTPART (i förhållande till Byggnadsnämnden i Varbergs kommun)

Espeviks Camping och Havsbad AB

Ombud: A Wistrand Advokatbyrå

SAKEN

Föreläggande att ta bort lekredskap, dansbana och fotbollsplan m.m. inom strandskyddsområde på fastigheten XX i Varbergs kommun

Dok.Id 1336226

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom, punkten 2, föreläggs CJ att senast den 30 september 2017 ta bort fem lekredskap, tre traktordäck, två fotbollsmål, dansbana och förråd samt att återställa marken under och vid lekredskapen, traktordäcken, dansbanan och förrådet. Föreläggandet förenas med vite om 100 000 kr för varje månad som CJ underlåter att fullgöra förpliktelserna.

2. Överklagandena i övrigt avslås.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Byggnadsnämnden i Varbergs kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa dess beslut om föreläggande.

CJ har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva föreläggandet i de delarna det avser att ta bort dansbana och förråd samt att återställa marken under och vid dessa anläggningar. I andra hand har **CJ** yrkat att vitesbeloppet ska jämkas till noll kronor eller till det belopp som Mark- och miljööverdomstolen finner skäligt. **CJ** har vidare yrkat att tidpunkten för fullgörande av förpliktelserna under alla förhållanden ska flyttas fram till den 30 september 2017.

Nämnden och **CJ** har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

Espeviks Camping och Havsbud AB (Campingens) har motsatt sig att mark- och miljööverdomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Området är välbesökt av såväl gäster till den campingplats som anlagts på fastigheten som allmänheten. Det är ett viktigt rekreativt område. Det verkar osannolikt att Campingens har investerat i en fotbollsplan och en lekplats utan att ha tillförsäkrat sig nyttjanderätt till området där anläggningarna finns. Campingens torde även stå för underhållet av fotbollsmålen och lekredskapen. Campingens har inte lämnat någon uppgift om vem som har anlagt eller står för underhållet av övriga anläggningar. Det förefaller orimligt att någon annan än Campingens har intresse av att underhålla dessa. På sin hemsida gör Campingens reklam för anläggningarna som aktiviteter som erbjuds campinggästerna. För en utomstående torde det uppfattas som att området tillhör Campingens, inte som att anläggningarna tillhör campinggästerna och allmänheten på lika villkor. En enskild kan inte komma runt strandskyddslagstiftningen genom att hävda att anläggningarna är öppna för alla. Campingens har utökat campingområdet till att omfatta fotbollsmålen

och lekredskapen, vilka därmed har en avhållande effekt för allmänheten som inte kan färdas fritt inom området. Campingen är mot denna bakgrund rätt adressat för föreläggandet, vid sidan av fastighetsägaren. En lekplats är en anläggning som till sin natur har en avhållande effekt på allmänheten och som därför kräver strandskyddsdispens. En dansbana med tillhörande scen verkar uppenbart avhållande på allmänheten.

Genom anläggandet av en grusad yta torde det vara klart att livsvillkoren för djur och växtarter har förändrats väsentligt. Djur kan inte uppehålla sig på platsen och växter kan inte växa där. Klippningen av gräset utförs enbart för att fotbollsplanen och lekplatsen ska kunna användas. Det är således en gräsmatta som har anlagts i detta syfte. Även scenen och dansbanan hindrar djur- och växtlivet på området. Området är detaljplanelagt som naturområde. Det ter sig osannolikt att fotbollsmålen, dansbanan och lekredskapen skulle vara mer än 35 år gamla. Det har aldrig varit tillåtet, varken enligt nuvarande eller tidigare lagstiftning, att uppföra dansbanor, lekplatser och fotbollsplaner inom områden som omfattas av strandskydd. Nämndens uppfattning är att miljöbalkens bestämmelser är tillämpliga i målet. Uppgifterna om att anläggningarna uppfördes någon gång på 1980-talet när verksamheten med villavagnar upphörde kan ifrågasättas med hänsyn till de flygbilder som tagits över området. Av bilder tagna 1977 och 1982 framgår att det då fanns villavagnar uppställda på området. På ett flygfoto från 1986 ser det ut att finnas ett fåtal villa vagnar kvar på den aktuella platsen. Ett flygfoto från 1989 visar att platsen då var helt tom. På ett flygfoto från 1996 verkar några villavagnar vara uppställda på den plats där dansbanan sedermera anlagts. Ett flygfoto från 2002 visar den aktuella dansbanan men ingen annan av anläggningarna. På flygfoton från 2008 och 2012 syns lekredskapen och fotbollsmålen. Det framgår även att den växtlighet som tidigare fanns på platsen har tagits bort. Flygfoton från 2015 och 2016 visar att dansbanans tak har byggts om.

CJ har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden. Liksom fotbollsmålen, traktordäcken och lekredskapen m.m. ligger dansbanan och scenen utanför själva campingområdet. Det finns inga staket eller skyltar som markerar att dansbanan och scenen inte skulle få användas av allmänheten. De anläggningarna är till för och används av såväl

campinggäster som allmänheten på lika villkor. Det är inte skäligt att förelägga honom att ta bort dansbanan och scenen eftersom dessa varken har utförts av, används av eller underhålls av honom eller Campingen. Om Mark- och miljööverdomstolen skulle finna att scenen har en avhållande effekt på allmänheten, finns ändå förutsättningar att bifalla hans överklagande beträffande dansbanan.

Campingen och **CJ** har därutöver i ett gemensamt yttrande anfört bl.a. följande. Mark- och miljödomstolen har konstaterat att Campingen har rådighet över lekredskapen. Övriga anläggningar har inte uppförts av Campingen och Campingen har därför inte heller rådighet över dessa. På Campingens hemsida omnämns en mängd aktiviteter som kan utövas i närheten av campingområdet. Flertalet av dessa arrangeras inte av Campingen. Att anläggningarna finns på platsen ökar i praktiken allmänhetens utnyttjande av det aktuella området. Anläggningarna utgörs av enkla konstruktioner. Det är inte osannolikt att någon annan än Campingen skulle ha uppfört dessa. Långt tillbaka användes platsen för odling av havre och därefter användes den under en period för campingverksamhet. De anläggningar som nu finns på platsen utgör moderniseringar av de anläggningar som uppfördes under 1980-talet. Den ändrade användningen har inneburit att en plats som tidigare varit ianspråktagen för odling och camping nu har blivit allemansrättsligt tillgänglig.

Nämndens påstående att det aldrig har varit tillåtet, varken enligt nuvarande eller tidigare lagstiftning, att uppföra dansbanor, lekplatser och fotbollsplaner inom områden som omfattas av strandskydd är felaktigt. De bestämmelser om strandskydd som gällde under 1980-talet omfattade, beträffande andra åtgärder än byggnader, endast utförande av ”anläggning eller anordning, varigenom mark tages i anspråk såsom tomt eller allmänheten på annat sätt hindras eller avhålls från att beträda område där den annars hade fått färdas fritt”. Den aktuella platsen övergick från att vara ianspråktagen till att bli allemansrättsligt tillgänglig. Platsen har under överskådlig tid inte varit mer allemansrättsligt tillgänglig än den är idag. Varken Campingen eller CJ känner till när respektive anläggning uppfördes. Moderniseringen av anläggningarna har inte varit dispenspliktig eftersom den inte haft någon påverkan på allmänhetens tillträde till området.

Anläggningarna medför inte någon väsentlig förändring av livsvillkoren för djur- och växtarter. Området har brukats så långt tillbaka som någon kan minnas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit sammanträde i målet vid vilket CJ har hörts.

Nämnden har som bevisning åberopat ett utdrag från Campingens hemsida samt flygbilder.

Frågan om strandskyddsdispens

Mark- och miljööverdomstolens prövning i detta mål omfattar endast frågan om de anläggningar som ska prövas kräver dispens från strandskyddet. Vid bedömningen av om strandskyddsdispens krävs ska de bestämmelser tillämpas som gällde vid tiden för anläggningarnas uppförande.

Strandskydd infördes ursprungligen 1950 genom en provisorisk lagstiftning (lagen [1950:639] om tillfälligt byggnadsförbud inom vissa strandområden) och permanentades genom 1952 års strandlag (1952:382). Reglerna infördes sedermera i naturvårdslagen (1964:882). Enligt 16 § naturvårdslagen gällde bl.a. att inom strandskyddsområde fick inte utföras anläggning eller anordning varigenom allmänheten hindrades eller avhölls från att beträda ett område där den annars skulle haft rätt att färdas fritt. Syftet med strandskyddet var till en början att skydda allemansrätten på strandområdena. 1994 vidgades syftet med strandskyddet till att även bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Bestämmelserna överfördes till miljöbalken den 1 januari 1999.

Parterna i detta mål har olika uppfattning om när de aktuella anläggningarna uppfördes. Det är sökanden som ska visa vid vilken tidpunkt som en anläggning har uppförts (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 21 december 2009 i mål nr M 5690-08). Det har i målet inte visats annat än att lekredskap, traktordäck, fotbollsmål, dansbana och förråd uppförts under tid då det krävts strandskyddsdispens i

vart fall för anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle haft rätt att färdas fritt.

Frågan är då om de ovan nämnda anläggningarna är av denna karaktär. I förarbetena till naturvårdslagen nämns som exempel på sådana anläggningar eller anordningar hägnader, trädgårdsanläggningar, sittplatser eller dylikt, anläggningar för campingläger och sport- och klubbverksamhet samt vägar (se prop. 1964:148 s. 58 samt prop. 1974:166 s. 97). I Jonzon m.fl., Naturvårdslagen: en kommentar, tredje uppl. s. 108, ges som vidare exempel lekplats, berså och liknande anläggningar. Mark- och miljööverdomstolen bedömer mot denna bakgrund att de nu aktuella anläggningarna har en avhållande effekt på allmänhetens tillträde till området och att de därmed kräver strandskyddsdispens. Nämnden har således haft fog för föreläggandet att ta bort dessa anläggningar och återställa marken under och vid dem.

När det gäller området som omfattas av förbudet att klippa vegetationen har Campingen och CJ gjort gällande att det tidigare har varit ianspråktaget för odling och därefter för campingverksamhet samt att gräset har klippts sedan 1960-talet. Att camping tidigare har förekommit på området stöds av de flygbilder som getts in i målet. Även med beaktande av de mer långtgående förbud mot camping som tidigare har meddelats får det anses visat att området har hävdats under så lång tid tillbaka att dispens för klippning av vegetationen inte krävs. Vegetationen på det aktuella området får således klippas.

Föreläggandets adressat

Det framgår inte av utredningen i målet vem som äger lekredskapen, traktordäcken, fotbollsmålen, dansbanan och förrådet. Vid sådant förhållande kan föreläggandet riktas mot fastighetsägaren, dvs. CJ (jfr MÖD 2006:2). Eftersom det inte är visat att Campingen, som tidigare drevs som enskild firma, varken äger eller har nyttjanderätt till anläggningarna kan Campingen inte anses ha faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet.

Tid för fullgörande samt vitesbeloppets storlek

Mot bakgrund av Mark- och miljööverdomstolens bedömning att nämndens föreläggande mot CJ i allt väsentligt ska stå kvar bör även det av nämnde bestämda löpande vitet, 100 000 kr per månad, fastställas. Tidpunkten när åtgärderna ska vara utförda bör flyttas fram till den 30 september 2017.

Sammanfattning

Nämndens överklagande ska bifallas i vissa delar medan CJ överklagande ska avslås utom såvitt avser tidpunkten för fullgörande. Mark- och miljödomstolens dom ska därmed ändras på så sätt att nämndens beslut att förelägga CJ vid löpande vite om 100 000 kr per månad att ta bort fem lekredskap, tre traktordäck, två fotbollsmål, dansbana samt förråd och återställa marken under och vid dessa fastställs. Åtgärderna ska vara utförda senast den 30 september 2017.

I de delar som gäller klippning av vegetation samt föreläggande riktat mot Campingen avslås nämndens överklagande. Mark- och miljödomstolens dom i dessa delar står därmed fast.

Mark- och miljööverdomstolen har denna dag även avgjort ett mål som gäller föreläggande att ta bort boulebana m.m. inom strandskyddsområde på fastigheten XX i Varbergs kommun (mål nr M 5601-16).

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Cecilia Undén samt hovrättsråden Ingrid Åhman, referent, och Johan Svensson.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄNERSBORGS
TINGSRÄTT
Mark- och
miljödomstolen

DOM
2016-06-01
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 2254-15

KLAGANDEN

1. Espeviks Camping och Havsbad AB
2. CJ

Ombud för 1-2: Wistrand Advokatbyrå

MOTPART

Byggnadsnämnden i Varbergs kommun

Ombud: Arnbom & Hedberg HB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Hallands län beslut 2015-05-25, dnr 505-7373-14, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att ta bort lekredskap, dansbana och fotbollsplan m.m. inom strandskyddsområde på fastigheten XX i Varbergs kommun

DOMSLUT

1. Med bifall till Espeviks Camping och Havsbad AB:s överklagande upphäver mark- och miljödomstolen Byggnadsnämndens i Varbergs kommun beslut den 18 juni 2014, § 282, och Länsstyrelsens i Hallands län beslut den 25 maj 2015, dnr 505-7373-14 i vad de gäller föreläggande mot bolaget.

2. Med delvis bifall till CJ överklagande upphäver mark- och miljödomstolen Byggnadsnämndens i Varbergs kommun beslut den 18 juni 2014, § 282, och Länsstyrelsens i Hallands län beslut den 25 maj 2015, dnr 505-7373-14, i vad det gäller föreläggande mot honom att ta bort fem lekredskap och tre traktordäck samt återställa marken, ta bort två fotbollsmål samt att upphöra med klippning av vegetation. Förelagt vite begränsas till 50 000 kr per månad räknat från det att det föreligger lagakraftvunnet beslut i saken. Överklagandet avslås i övrigt.

Dok.Id 310436

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Varbergs kommun (i fortsättningen kallad nämnden) beslutade den 18 juni 2014, BN § 282, att förelägga CJ och Espeviks Camping och Havsbad AB (i fortsättningen kallat Campingen) att vidta rättelse genom att ta bort fem lekredskap och tre traktordäck samt återställa marken, ta bort dansbana inklusive trästommar och förråd samt återställa marken, ta bort två fotbollsmål samt att upphöra med klippning av vegetation, allt inom område på karta markerat med 1. Föreläggandet förenades med ett löpande vite om 100 000 kr per månad vardera tills rättelse skett, räknat från delfående av beslutet.

Genom beslut den 25 maj 2015 ändrade Länsstyrelsen i Hallands län nämndens beslut endast på så sätt att tiden för fullgörelse bestämdes till en månad efter det att beslutet vunnit laga kraft, se bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

CJ och Campingen har överklagat länsstyrelsens beslut och har yrkat i första hand att nämndens ska upphävas beslut och i andra hand att vitesbeloppet ska sättas ner till noll kronor eller till det lägre belopp som domstolen finner skäligt. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

CJ äger fastigheten XX där det sedan 1960-talet bedrivs campingverksamhet. Verksamheten bedrivs sedan 1995 i bolagsform av Camping-en. Tvist har under lång tid pågått mellan dem och kommunen avseende bl.a. borttagande av villavagnar inom en särskild del av campingområdet (område N1), base-rat på en av kommunen antagen detaljplan 1995-1996.

I juni 2003 beslutade nämnden om förelägganden förenade med löpande viten mot CJ avseende borttagande av bl.a. villavagnar inom respektive ut-anför område N1. Sedan föreläggandena fastställts av länsstyrelsen ansökte nämnden om utdömning av vitena, sammanlagt 1 000 000 kr. Beloppet halverades dock

slutligen i april 2007 av Kammarrätten i Göteborg. Nämnden ansökte 2010 åter om utdömande av vite enligt föreläggandena, först för perioden 2 september 2004 – 2 september 2010 och därefter för perioden 3 september – 16 december 2010. Sammanlagt utdömdes 600 000 kr. I december 2012 ansökte nämnden om utdömande av vite för perioden 13 april – 13 december 2012. Ansökan avsåg endast föreläggandet om borttagande av villavagnar inom område N1. I april 2013 ansökte nämnden om utdömande av vite för perioden 14 december 2012 – 11 april 2013 avseende föreläggandet inom område N1 och för perioden 12 april 2012 – 11 april 2013 avseende föreläggandet utanför N1. Mark- och miljödomstolen lämnade i december 2013 ansökningarna utan bifall, dels då det inte visats att rätten att förelägga om borttagande av vite inte skulle ha omfattats av preskription vid tidpunkten för vitesföreläggandet 2013, dels då CJ saknar sådan rättslig behörighet som krävs för att efterleva föreläggandet. CJ har ansökt om resning av samtliga tidigare meddelade domar och beslut om utdömande av vite. Handläggningen av resningsansökningarna pågår.

Det som nämnden kallar förråd är i själva verket en scen och är därmed inte att betrakta som en byggnad. Platsen där aktuella anläggningar finns ligger inom ett område som fram till 1960-talet användes som odlad jordbruksmark för bl.a. odling av havre. Den odlade marken sträckte sig ända fram till själva stranden respektive klipporna i anslutning till stranden. Innan odlingen av marken påbörjades användes den som betesmark. Området var då inhägnat med staket som gick hela vägen ut i havet. Under 1960-talet påbörjades campingverksamheten i Espevik. Vid denna tidpunkt ändrades användningen av området från betesmark till camping. Efter att uppställning av husvagnar upphörde under 1980-talet gjordes området tillgängligt för spel. Övergången från camping till område för lek, dans och spel innebar att området blev mer tillgängligt för allmänheten än det tidigare var. De regler som fanns vid den tiden hade en annan omfattning och utformning än dagens strandskyddsbestämmelser och syftade enbart till allmänhetens tillträde till stränderna. Någon reglering om förbud mot åtgärder som väsentligt förändrar växt- och djurlivet fanns inte. Då övergången från camping till område för lek, dans och spel inte innebar att allmänheten hindrades eller avhölls från att beträda ett område där den

annars hade fått färdas fritt, krävdes vid tidpunkten för åtgärdernas utförande ingen strandskyddsdispens (jfr mark- och miljööverdomstolens domar den 29 juni 2012 i mål M 202-12 och den 21 oktober 2014 i mål M 4234-14). Åtgärderna var således tillåtliga när de utfördes. Redan av denna anledning ska nämndens föreläggande upphävas. De aktuella anläggningarna är belägna utanför campingområdet, på ena sidan om vägen och campingen på den andra. Någon begränsning att använda vägen finns inte. Det finns inga staket eller skyltar som markerar att anläggningarna på något sätt hör samman med campingen. Anläggningarna är till för och används av såväl campinggäster som allmänheten på lika villkor. Anläggningarna har således ingen hindrande eller avhållande effekt på allmänhetens tillträde till området och strider inte mot strandskyddets intressen. Att platsen tidigare använts för camping innebär, i motsats till vad länsstyrelsen angett, att platsen blivit mer tillgänglig än tidigare. Därtill får framhållas att det på platsen idag inte syns att det tidigare använts som campingområde.

Anläggningarna utfördes innan förbud mot åtgärder som väsentligt förändrar växt- och djurlivet infördes i strandskyddsbestämmelserna och även långt innan antagandet av den detaljplan som länsstyrelsen nämnder i sitt beslut. Detaljplanen började gälla först på 2000-talet. Det har inte angetts på vilket sätt åtgärderna skulle medföra en väsentlig förändring av livsvillkoren för djur och växter. Med hänsyn till områdets tidigare användning kan de svårligen se hur de aktuella åtgärderna skulle kunna medföra en sådan förändring. Även om anläggningarna hade utförts i nutid och prövning därför skulle ha skett enligt nu gällande strandskyddsbestämmelser kan konstateras att anläggningarna inte är av sådan art att de för sitt utförande skulle kräva dispens (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 juni 2014 i mål M 8353-13, mark- och miljödomstolens i Nacka dom den 14 april 2014 i mål M 1210-14 samt de tidigare åberopade domarna från Mark- och miljööverdomstolen). Även av denna anledning ska domstolen upphäva nämndens föreläggande.

Det finns inga andra lekplatser på halvön och den används även av folk utanför campingen. Det är Campingen som ställt dit och underhåller lekredskapen. Scenen och dansbanan är separata anläggningar. Dansbanan är inte byggd av fastighetsäga-

ren eller campingen och scenens tillkomst är oklar. Campingen har ingen nyckel till scenen. De danser som ordnas drivs av campinggäster genom en förening.

Det kan inte anses skäligt att förelägga om återställande av åtgärder av aktuellt slag utförda under 1980-talet. Att föreläggandet kan upphävas även på denna grund följer av Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 oktober 2012 i mål M 9474-11 och Kammarrättens i Göteborg dom den 9 mars 2012 i mål 2400-10. För det fall att domstolen, trots vad som anförts om scenen, skulle vara av uppfattningen att den skulle kunna anses utgöra en byggnad finns mot bakgrund av denna praxis och omständigheterna i målet således ändå förutsättningar för att upphäva föreläggandet även i den del som avser det som nämnden i föreläggandet omnämner som förråd.

Beslutat vitesbelopp är oskäligt högt och framstår som särskilt oskäligt mot en privatperson. I sammanhanget får även ifrågasättas om åtgärderna kan anses vara av så angelägen art att de motiverar ett vitesbelopp av aktuell storlek och därtill utformat som ett löpande vite. Vitesbeloppet bör således sättas ner till noll kronor alternativt det lägre belopp som domstolen finner skäligt.

Nämnden har motsatt sig yrkandena och har anført i huvudsak följande. Vad motparten anført om bakgrunden rör tidigare beslut som fattats med stöd av plan- och bygglagen och är därför i detta mål endast av betydelse för bestämmande av vitets storlek.

Länsstyrelsens uppfattning om att de i målet aktuella anläggningarna har uppförts inom strandskyddat område delas.

Relevansen av motpartens uppgift att det som i beslutet anges vara förråd istället är en scen och därför inte ska uppfattas som en byggnad kan starkt ifrågasättas då strandskyddsbestämmelserna gäller såväl byggnader, anordningar som anläggningar.

Klagandena vidgår att anläggningar har moderniserats och bytts ut. Dock ska framhållas att det även med stöd av tidigare bestämmelser varit förbjudet att vidta de aktuella åtgärderna. Om en anläggning byts ut är det därefter inte fråga om samma anläggning.

Länsstyrelsens bedömning att åtgärderna har en avhållande effekt för allmänheten delas. Det som uppförts upplevs av allmänheten som tillhörande campingen.

Nämnden vidhåller bedömningen beträffande att villkoren för växt- och djurlivet försämras i och med det som uppförts.

Beträffande vitesbeloppet ska framhållas att motparten tidigare har valt att betala vite istället för att efterkomma förelägganden. Vidare är det av större betydelse att allmänheten inte avhålls från att nyttja området. Det finns därför skäl att förena föreläggandet med ett högt vite.

Mark- och miljödomstolen har den 3 februari 2016 hållit sammanträde med syn på fastigheten.

DOMSKÄL

Det aktuella området har enligt klagandenas uppgifter i målet fram till 1960-talet, då campingverksamheten påbörjades i Espevik, använts för bete samt odling och var då inhägnat med ett staket som gick hela vägen ut i havet. Sedan uppställning av husvagnar upphört under 1980-talet gjordes området tillgängligt för lek, dans och spel. Anläggningar för dessa ändamål har moderniserats och bytts ut. Någon närmare uppgift om när lekredskap, traktordäck och fotbollsmål ställdes upp eller scen samt dansbana uppfördes har emellertid inte lämnats.

Enligt såväl de strandskyddsbestämmelser som gällde under 1980-talet som nuvarande bestämmelser får nya byggnader inte uppföras eller anläggningar och anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (16 § 1 stycket Naturvårdslagen respektive

7 kap. 15 § punkt 2 miljöbalken). Nuvarande bestämmelser förbjuder även åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter (7 kap. 15 § punkt 4 miljöbalken).

Den aktuella platsen ligger inte inom campingområdet, utan avskils från detta genom en smal asfalterad väg som löper förbi campingen ner till havet. Mot havet och i övrigt avskärmas området av mindre bergshöjder samt buskage.

Mark- och miljödomstolen prövar först frågan om föreläggandet har riktats mot rätt adressat.

Anläggningen och anordningarna har uppförts på CJ fastighet, utanför campingområdet. En naturlig utgångspunkt är att en fastighetsägare även äger anläggningar och anordningar på sin fastighet. Enligt klagandena är det campinggäster som uppfört dansbana och scen. När det gäller traktordäck och fotbollsmål saknas uppgift om vem som tillfört dem. Med tanke på den tid som förflutit torde det nu inte vara möjligt att utreda vem som äger dessa anordningar. Visserligen har lekredskapen enligt vad som vitsordats tillförts av Campingen, men de har placerats utanför det område som Campingen förfogar över. Föreläggandet kan där-för enligt mark- och miljödomstolens mening i sin helhet riktas mot CJ, som är den som har rådighet över marken och därmed får anses ha såväl faktisk som rättslig möjlighet att vidta förelagda åtgärder (jfr MÖD 2006:2). Däremot torde Campingen endast ha sådan rådighet över lekredskapen.

Dansbanan och scenen (förrådet) har enligt domstolens bedömning en sådan avhållande effekt att de kräver dispens. Någon dispens har inte meddelats och inte heller sökts. Det finns därför grund för att förelägga om dessa anordningars borttagande och markens återställande.

Fotbollsmålen, traktordäcken och lekredskapen har dock enligt domstolens mening inte i sig en sådan avhållande effekt att de omfattas av förbuden i strandskyddsbestämmelserna. Fortsatt kontinuerlig klippning av vegetation som skett sedan mycket

lång tid tillbaka kan inte heller sägas vara en åtgärd som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter och omfattas därmed inte av förbudet i 7 kap. 15 § punkt 4 miljöbalken (jfr MÖD dom 2014-10-21 i mål M 4234-14). Grund för föreläggande föreligger därmed inte i dessa delar.

Mark- och miljödomstolen anser därför att CJ överklagande del-vis ska bifallas enligt vad som framgår av domslutet och Campingens överklagande helt ska bifallas. Vid sådant förhållande bör förelagt vite begränsas till 50 000 kr per månad räknat från det att det föreligger lagakraftvunnet beslut i saken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 22 juni 2016

Susanne Lindblad

Roger Ödmark

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Roger Ödmark. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Bidestedt.